

Lausuntopyyntö

16.9.2024

MV/01820/2024

1 (4)

Viite

Asia **Aaltojen arkkitehtuuri-maailmanperintösarjan esitys**

Museovirasto valmistelee Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta esitystä Aalto Works -sarjan nimeämisestä Unescon maailmanperintökohteiden luetteloon. Museovirasto toimittaa esityksen opetus- ja kulttuuriministeriölle joulukuussa 2024.

Museovirasto varaa teille mahdollisuuden tutustua Aalto Works -kohteen esityksen valmisteluun liittyvään olennaiseen aineistoon. Museovirasto pyytää teitä kiinnittämään huomiota liitteeseen 1., jossa kuvataan ehdotettavan sarjan yleismaailmallinen arvo. Liitteessä 3. osoitetaan kohteen rajat kartalla.

Museovirasto pyytää teitä erityisesti tuomaan esille tukenne hankkeen eteenpäin viemiselle.

Liitteessä 2. on ote Aalto Works -kohteen esitysaineistosta tarvittaessa tutustuttavaksi.

Museovirasto pyytää, että toimitatte näkemyksenne Museoviraston kirjaamoon (kirjaamo@museovirasto.fi) viimeistään perjantaina 15.11.2024. Tähän lausuntopyyntöön vastaamatta jättäminen ei estä esityksen toimittamista opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Lisätietoja antaa Niina Svartström (niina.svartstrom@museovirasto.fi, puhelin: +29 533 6227)

Taustaa

Suomi on allekirjoittanut Unescon yleissopimuksen maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista (Maailmanperintösopimus) vuonna 1987. Maailmanperintösopimuksen tavoitteena on kansojen välisen yhteistyön avulla tunnistaa ja turvata maailman keskeisten luonto- ja kulttuuriperintökohteiden arvot ja säilyminen tuleville sukupolville.

Sopimuksen ratifioineet valtiot voivat ehdottaa omia kohteitaan maailmanperintöluetteloon. Maailmanperintökohde on kulttuuri- tai luontokohde, joka on niin arvokas, että sen suojeleminen ja säilyttäminen kuuluvat koko ihmiskunnalle. Maailmanperintösopimus ei kuitenkaan ole suojeleinstrumentti, vaan maailmanperintöluettelon kohteiden suojeleminen suojavyöhykkeineen ratkaistaan kansallisen lainsäädännön keinoin.

Valtioneuvoston periaatepäätöksellään 16.4.2015 hyväksymän Kansallisen maailmanperintöstrategian 2015–2025 mukaan Suomi on vastuullinen maailmanperintövaikuttaja, jonka maailmanperintökohteet toimivat suojelun, ylläpidon

ja esittelyn mallina muille. Maailmanperintökohteet ovat kaikkien yhteistä elävää perintöä, josta jokainen voi päästä osalliseksi.

Aalto-kohteen valmistelusta

Museovirasto on Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta valmistellut aielistalla olevan esityksen perusteella varsinaista kohde-esitystä vuodesta 2022 lähtien. Museoviraston Aalto Works -esitys perustuu siihen, että Alvar Aallon arkkitehtuuri ja muotoilu on maailmanlaajuisesti vaikuttanut modernismiin (kriteeri ii). Museovirasto vastaa valmistelutyöstä ja on päävastuussa projektista.

Kohde on vuonna 2021 viety maailmanperinnön kansalliseen aieluetteluun kulttuuriperintökohteena nimellä ”Alvar Aallon humaani, moderni arkkitehtuuri”. Aieluettelosta Aalto-kohde voi edetä kohteen esittämiseen maailmanperintöluetteluun. Ehdotuksen taustalla on aikaisempi esitys Paimion parantolasta, joka jätettiin 2006, mutta vedettiin pois käsittelystä ennen maailmanperintökomitean istuntoa vuonna 2007.

Aieluetteluun vieminen on tiedotettu osallisille Museoviraston järjestämissä tiedotustilaisuuksissa. Kohteen omistaja- ja kaupunki/kuntatahot kutsuttu tiedotus- ja keskustelutilaisuuksiin, joissa esiteltiin Unescon maailmanperintökohde käsitteenä, käytiin läpi, mitä velvoitteita kohdestatus luo, ja miten maailmanperintökohteiden valintaprosessi etenee. Tilaisuudet järjestettiin jokaisen komponentin kanssa 26.1 - 12.3.2021 välisenä aikana. Ennen tilaisuutta kutsutuille lähetettiin infopaketti maailmanperinnöstä.

Varsinaisen kohde-esityksen valmistelutyö 2022–2024

Valmistelussa 2022–2024 Aalto-kohde on säilynyt laajuudeltaan aievaiheen esityksen mukaisena kansallisena sarjakohteena, johon sisältyy yhteensä 13 rakennusta tai aluetta: Aalto-ateljee, Aaltojen kotitalo, Finlandia-talo, Kansaneläkelaitoksen päätoimitalo ja Kulttuuritalo Helsingissä, Jyväskylän Aalto-kampus, Muuratsalon koetalo ja Säynätsalon kunnantalo Jyväskylässä, Paimion parantola Paimiossa, Aalto-keskus ja Lakeuden ristin kirkko Seinäjoella, Sunilan asuinalue Kotkassa, Kolmen Ristin kirkko Imatralla sekä Villa Mairea Porissa.

Aalto-sarjan osat (komponentit) sijaitsevat seitsemässä kaupungissa ja hanke koskee toteutuessaan laajaa joukkoa sidosryhmiä ja paikallisyhteisöjä. Varsinaisessa valmistelussa hankkeesta on tiedotettu vastuullisia omistajatahoja ja valmistelua on tehty yhteistyössä osallisten, asiantuntijoiden, Alvar Aalto -säätiön ja viranomaisten kanssa. Esityksen laatimisen aikana on tarkistettu maailmanperintökriteerit, tehty esitettävälle kohteelle maailmanlaajuinen vertaileva analyysi ja ratkaistu suojele- ja hoitokysymyksiä.

Aluerajauksia on ja alustavia hoitosuunnitelmia on valmisteltu yhteisissä työpajoissa omistajien, alueellisten museoiden, kaupunkien asemakaavoituksen edustajien ja muiden viranomaisten kanssa. Valmistelun kuluessa on järjestetty myös yhteisiä yleisötilaisuuksia mm. Sunilan asuinalueella, Jyväskylän Aalto2-museolla, Säynätsalon kunnantalolla ja Seinäjoen Aalto-keskuksessa.

Maailmanperintöesityksen käsittelemiseksi edellytetään, että toimijat sitoutuvat kohteen maailmanperintöarvon säilyttämiseen ja tehokkaaseen hoitoon. Paikallisten hoitokuntien alustavien hallinnan, hoidon ja käytön suunnitelmien laatiminen on aloitettu kesällä 2024, ja alustavat suunnitelmat liitetään esitykseen.

Kaikissa komponenteissa järjestettiin kansainväliselle asiantuntijaryhmälle esittely paikan päällä keväällä 2024 järjestetyssä vertailevan analyysin työpajassa. Kierroksen ja työtä tukevien etätapaamisten perusteella on kansainvälinen asiantuntijaryhmä laatinut vertailevan raportin. Työn johtopäätös on, että esitys sijoittuu korkealle vertailussa vastaaviin kansainvälisiin kohteisiin, ja kansainvälinen asiantuntijaryhmä puoltaa Aalto-kohteen esittämistä maailmanperinnöksi.

Esitys viimeistellään lopulliseen muotoonsa syksyllä 2024. Tämän lausuntopyyntön tarkoituksena on varmistaa vastuullisten omistajatahojen ja kaupunkien tuki esityksen jättämiselle, ennen kuin Museovirasto toimittaa sen opetus- ja kulttuuriministeriöön joulukuussa 2024.

Lisätietoja antaa projektipäällikkö Niina Svartström
(niina.svartstrom@museovirasto.fi, puhelin: +29 533 6927)

Pääjohtaja	Tiina Merisalø
Kehittämisohtaja	Pirjo Hamari

Liitteet

Liite 1. Tiivistelmä Aalto Works -esityksen yleismaailmallisesta arvosta
Liite 2. Ote Aalto Works -kohteen -esitysaineistosta 10.09.2024.
Liite 3. Kohteen rajat kartalla, kartat 001–013.

Jakelu

Peter Ahlström, A. Ahlström Oy
Alvar Aalto Säätiö
BirchHill Holding Oy
Helsingin kaupunki
Sari Hilden, Helsingin kaupunki
Imatran kaupunki
Pasi Tiimo, Imatran seurakunta
Jyväskylän kaupunki
Maija Poukka, Jyväskylän kaupunki
Hanna Hassinen, Jyväskylän kaupunki
Kansaneläkelaitos
Kotkan kaupunki
Markku Hannonen, Kotkan kaupunki
Paimion kaupunki
Paimion parantola -säätiö sr
Porin kaupunki
Seinäjoen kaupunki
Jussi Aittoniemi, Seinäjoen kaupunki
Seinäjoen Seurakunta
Sanna Sianoja, Suomen Yliopistokiinteistöt Oy

Tiedoksi